

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2001 rd

Regeringens proposition om godkännande av tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer och med förslag till lagar om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer och om ändring av lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder samt av vissa lagar som har samband med dem

INLEDNING

Remiss

Riskdagen remitterade den 9 februari 2001 till lagutskottet för beredning en proposition om godkännande av tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer och med förslag till lagar om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer och om ändring av lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder samt av vissa lagar som har samband med dem (RP 1/2001 rd).

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Katariina Jahkola och regeringsrådet Paavo Siltanen, justitieministeriet
- överkommissarie Jonne Lähteenmäki, inrikesministeriet
- förvaltningsrättsdomaren Ulf Ekebon, Helsingfors förvaltningsrätt
- tingsdomare Jukka Ketola, Helsingfors tingsrätt
- advokaten Markku Fredman, Finlands Advokatförbund.

PROPOSITIONEN

I propositionen ingår ett förslag till godkännande och införande av det tilläggsprotokoll till konventionen om överförande av dömda personer som Europarådet har antagit. Tilläggsprotokollet föreslås bli infört genom en så kallad blankettlag.

Tilläggsprotokollet kompletterar konventionen om överförande av dömda personer, som Finland tillträdde 1987. Avsikten med tilläggsprotokollet är att i två situationer tillåta att verkställigheten av frihetsstraff överförs från en

främmande stat till den dömdes hemstat utan den dömdes samtycke till det. För det första tillåts en överföring om den dömda genom att fly till sin hemstat drar sig undan verkställigheten eller fortsatt verkställighet. För det andra skall ett överförande utan den dömdes samtycke bli möjligt om påföljden eller ett anknytande administrativt beslut innehåller ett förordnande om utvisning eller någon annan åtgärd som innebär att den dömda sedan han eller hon har frigetts från

fängelse inte får stanna kvar i den stat där påföljden bestämts.

Regeringen föreslår ändringar i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder, lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål, lagen om utlämning för brott och lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan. Härigenom anpassas lagstiftningen dels till tilläggsprotokollet till konventionen, dels till Schengenavtalet. Dessutom föreslås lagarna bli kompletterade med bestämmelser som

effektiviserar verkställigheten av överföringsbeslut och ökar rättssäkerheten för de dömda.

Lagen om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer föreslås träda i kraft samtidigt med tilläggsprotokollet vid en tidpunkt som fastställs genom förordning. De övriga lagändringarna föreslås träda i kraft så snart lagarna antagits och blivit stadfästa. Lagarna måste träda i kraft senast den 25 mars 2001 då Schengenregelverket börjar tillämpas fullt ut i Finland.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Lagutskottet har tidigare lämnat ett utlåtande (LaUU 3/1998 rd — RP 20/1998 rd) angående regeringens proposition om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet och avtalet om Finlands anslutning till Schengenavtalen om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i samarbetsavtalet med Island och Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna samt med förslag till lagar som hör samman med dem. I det sammanhanget konstaterade lagutskottet att den finska lagstiftningen måste ses över till följd av Schengenkonventionens bestämmelser om överföring av verkställighet av brottnålsdomar. Överföringen kunde lämpligen ske när tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om överförande av dömda personer införs nationellt. Regeringen föreslår i den föreliggande propositionen att tilläggsprotokollet i fråga skall godkännas och lagstiftningen om överförande av dömda personer revideras. Utskottet tillstyrker såväl protokollet till konventionen som lagförslagen med följande påpekanden.

Konventionen om överförande av dömda personer, tilläggsprotokollet till konventionen, Schengenkonventionen och den nationella lagstiftningen, ingen av dem tvingar Finland att anförtro en annan stat verkställigheten av ett fängelsestraff. Konventionerna och lagstiftningen ger befogenheter och skapar en rättslig grund för

överföringar som den överförande och mottagande staten sinsemellan skall komma överens om i varje enskilt fall.

I Finland är det justitieministeriet som beslutar om överföring av verkställigheten av straff. Besluten skall bygga på de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter och på grundlagen, vars 9 § 4 mom. säger att en utlämning inte får utvisas, utlämnas eller återsändas, om han eller hon till följd härav riskerar dödsstraff, tortyr eller någon annan behandling som kränker människovärdet. Detta betyder att myndigheterna måste känna till dels fängelseförhållandena, dels lagstiftningen och praxis gällande verkställigheten av straff i mottagarlandet. Fängelseförhållandena måste vara sådana att fången inte blir behandlad eller straffad på ett inhumant sätt eller ett sätt som kränker människovärdet. Principen bör vara att fängelsestraffet vad förhållandena eller längden beträffar inte alltför mycket får skilja sig från ett i Finland avtjänat straff. Följaktligen bör överföring inte heller komma i fråga när lagstiftningen gällande verkställighet av straff i mottagarstaten markant skiljer sig från vår egen lagstiftning exempelvis i fråga om villkorlig frigivning.

För närvarande sitter det cirka 200 utlänningsar i finländska fängelser. Flera av dem kommer från länder, där fängelseförhållandena är sådana att det vore omänskligt och grundlagsstridigt att flytta över verkställigheten till sådana länder.

Enligt utredning till utskottet är det en tidskrävande process att överföra verkställigheten till andra länder än de nordiska och går för sig främst i fråga om personer som dömts till rätt långa fängelsestraff. På denna punkt kommer ändringarna i lagstiftningen inte att ändra på situationen. Uppfattningen att ett större antal utländska fångar skulle kunna flyttas till sitt hemland för att avtjäna sitt straff är därmed helt ogrundad.

Helsingfors den 21 februari 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Jyri Häkämies /saml
Toimi Kankaanniemi /fkf
Annika Lapintie /vänst
Kari Myllyniemi /cent

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Timo Tuovinen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår lagutskottet vördsamt

att riksdagen antar det i Strasbourg den 18 december 1997 ingångna tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer och

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänst
Susanna Rahkonen /sd
Mauri Salo /cent
Marja Tiura /saml
Lasse Virén /saml
ers. Seppo Lahtela /cent.